

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
GENETIŠKAI MODIFIKUOTŲ ORGANIZMŲ
ĮSTATYMAS**

2001 m. birželio 12 d. Nr. IX-375
Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir taikymo sritis

1. Šis įstatymas nustato veiklos, susijusios su genetiškai modifikuotais organizmais ir genetiškai modifikuotais produktais, sritis, jų valstybinį valdymą bei reguliavimą, taip pat šių organizmų ir produktų naudotojų teises, pareigas ir atsakomybę.

2. Įstatymas taikomas visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, kurie yra susiję su genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų apgalvotu išleidimu į aplinką, naudojimu, teikimu į rinką, bandymų ir mokslinio tyrimo darbų atlikimu bei kita šio įstatymo numatyta, su genetiškai modifikuotais organizmais ir genetiškai modifikuotais produktais susijusia veikla Lietuvos Respublikos teritorijoje.

3. Šis įstatymas nenustato genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų gabenimo tranzitu per Lietuvos Respublikos teritoriją, taip pat gabenimo geležinkeliais, keliais, vidaus vandens keliais, jūra ar oru privalomų saugos reikalavimų. Šiuos reikalavimus nustato kiti Lietuvos Respublikos teisės aktai.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Organizmas** – bet kuris biologinis vienetas, galintis daugintis ir (ar) perduoti savo genetinę medžiagą.

2. **Genetiškai modifikuotas organizmas** – organizmas (išskyrus žmogų), kurio genetinė medžiaga yra taip pakeista ir įgijusi tokių savybių, kurios negalėtų atsirasti organizmui dauginantis natūraliu būdu.

3. **Genetiškai modifikuotas produktas** – medžiaga, kurios sudėtyje yra ar kuri susideda iš genetiškai modifikuotų organizmų, jų dalių ar iš genetiškai modifikuotų organizmų išskirtų medžiagų ir yra teikiama į rinką.

4. **Apgalvotas išleidimas į aplinką** – visus privalomus saugos bei rizikos įvertinimo reikalavimus atitinkančių genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų gamyba bei naudojimas nesiimant papildomų priemonių, kad būtų apribotas poveikis žmonių sveikatai ir aplinkai.

5. **Nelaimingas atsitikimas** – įvykis, susijęs su nenumatytu naudojamų genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų patekimu į aplinką ir sukeltantis arba galintis sukelti neigiamą poveikį žmonių sveikatai bei aplinkai.

6. **Naudojimas** – veikla, kurios metu genetiškai modifikuoti organizmai dauginami, auginami ar kitaip ribotai naudojami ir (ar) genetiškai modifikuoti produktai gaminami ir teikiami į rinką, genetiškai modifikuoti organizmai ir genetiškai modifikuoti produktai apgalvotai išleidžiami į aplinką, importuojami, eksportuojami, taip pat bandymai bei mokslinio tyrimo darbai.

7. **Naudotojai** – fiziniai ir juridiniai asmenys, teisės aktų nustatyta tvarka gavę tam tikrai veiklai leidimą ir jai naudojantys genetiškai modifikuotus organizmus bei genetiškai modifikuotus produktus.

8. **Ribotas naudojimas** – veikla, kurios metu organizmai yra genetiškai modifikuojami arba genetiškai modifikuoti organizmai yra dauginami, saugomi, naikinami ar šalinami, gabenami

gamybos tikslais; taip pat mokslinio tyrimo darbai ir bandymai, kurių metu griežtai kontroliuojamas šių organizmų poveikis žmonėms bei aplinkai.

9. **Pranešimas** – informacijos apie genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų numatomą išleidimą į aplinką, teikimą į rinką ir (ar) ribotą naudojimą, taip pat apie kitą šio įstatymo numatytą veiklą, kurios metu yra naudojami genetiškai modifikuoti organizmai ir genetiškai modifikuoti produktai, pateikimas Aplinkos ministerijai.

10. **Rizikos įvertinimas** – rizikos, kurių žmonių sveikatai ir aplinkai gali sukelti genetiškai modifikuotų organizmų ir (ar) genetiškai modifikuotų produktų naudojimas, nustatymas.

11. **Teikimas į rinką** – genetiškai modifikuotų organizmų ir (ar) genetiškai modifikuotų produktų išleidimas į apyvartą, jų realizavimas, importas, nuoma, pardavimas ar kitoks teikimas fiziniam ar juridiniam asmeniui, kuris verčiasi ar gali verstis veikla, susijusia su genetiškai modifikuotais organizmais ir (ar) genetiškai modifikuotais produktais, ir kuriai pagal šį ir kitus įstatymus ar kitus teisės aktus nereikia atskiro leidimo.

12. **Genetiškai modifikuoto produkto saugos ekspertizė** – genetiškai modifikuoto produkto savybių, galinčių turėti įtakos žmonių sveikatai ir aplinkai, įvertinimas bei išvados, ar genetiškai modifikuotas produktas yra saugus, pateikimas.

13. **Genetiškai modifikuoto produkto saugos kontrolė** – pagal kompetenciją Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos arba Sveikatos apsaugos ministerijos ar jos įgaliotos institucijos vykdoma genetiškai modifikuoto produkto saugos kontrolė, siekiant nustatyti, ar teikiamas į rinką genetiškai modifikuotas produktas atitinka privalomus saugos reikalavimus.

ANTRASIS SKIRSNIS VALSTYBĖS INSTITUCIJŲ KOMPETENCIJA IR FUNKCIJOS

3 straipsnis. Genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų naudojimo valstybinė valdymo sistema

Veiklos, kurios metu yra naudojami genetiškai modifikuoti organizmai ir genetiškai modifikuoti produktai, valstybinį valdymą Lietuvos Respublikoje vykdo Aplinkos ministerija.

4 straipsnis. Aplinkos ministerijos kompetencija

Aplinkos ministerija:

1) nustato pranešimų apie genetiškai modifikuotus organizmus ir genetiškai modifikuotus produktus pateikimo tvarką;

2) kartu su Sveikatos apsaugos ministerija ir Žemės ūkio ministerija, Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba nustato genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų rizikos aplinkai ir žmonių bei gyvūnų sveikatai įvertinimo tvarką ir rizikai įvertinti būtinus duomenis;

3) priima pranešimus iš fizinių ir juridinių asmenų apie genetiškai modifikuotus organizmus bei genetiškai modifikuotus produktus;

4) išduoda leidimus veiklai, kurios metu yra naudojami genetiškai modifikuoti organizmai ir genetiškai modifikuoti produktai, nutraukia ir panaikina šių leidimų galiojimą šios ministerijos nustatyta tvarka;

5) Vyriausybės nustatyta tvarka „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“ skelbia visuomenei ir valstybės įgaliotoms institucijoms, atsakingoms už rinkos priežiūrą ir valstybinę saugos ekspertizę, apie leidimų išdavimą, sustabdymą ar galiojimo nutraukimą, apie nelaimingų atsitikimų atvejus;

6) kartu su Sveikatos apsaugos ministerija, Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba nustato genetiškai modifikuotų organizmų klasifikavimo kriterijus;

7) kaupia ir tvarko genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų duomenų bazę;

8) atlieka šio įstatymo ir kitų Lietuvos Respublikos teisės aktų jai priskirtas funkcijas.

5 straipsnis. Sveikatos apsaugos ministerijos kompetencija

Sveikatos apsaugos ministerija:

1) kartu su Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba nustato maisto, kuriame yra genetiškai modifikuotų organizmų arba kuris iš jų susideda ar yra iš jų pagamintas, privalomus saugos reikalavimus;

2) kartu su Ūkio ministerija, Žemės ūkio ministerija ir Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba nustato maisto prekių, kuriose yra genetiškai modifikuotų organizmų arba kurios iš jų susideda ar yra iš jų pagamintos, privalomus ženklinimo reikalavimus;

3) nustato maisto, kuriame yra genetiškai modifikuotų organizmų arba kuris iš jų susideda ar yra iš jų pagamintas, saugos ekspertizės tvarką;

4) kartu su Žemės ūkio ministerija nustato maisto, kuriame yra genetiškai modifikuotų organizmų arba kuris iš jų susideda ar yra iš jų pagamintas, gamybos ir teikimo į rinką reikalavimus;

5) kartu su Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba nustato produktų saugos ekspertizės atlikimo tvarką;

6) nustato medicininių gaminių, vaistų, kurių sudėtyje yra genetiškai modifikuotų organizmų ar kurie yra iš jų pagaminti, priėmimo naudoti, registravimo bei naudojimo tvarką, išskyrus veterinarinius gaminius ir veterinarinius vaistus;

7) atlieka šio įstatymo ir kitų Lietuvos Respublikos teisės aktų jai priskirtas funkcijas.

6 straipsnis. Žemės ūkio ministerijos kompetencija

Žemės ūkio ministerija:

1) Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka dalyvauja atliekant genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų rizikos žemės ūkiui įvertinimą;

2) atlieka šio įstatymo bei kitų Lietuvos Respublikos teisės aktų jai priskirtas funkcijas.

7 straipsnis. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos kompetencija

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba:

1) kartu su Sveikatos apsaugos ministerija nustato maisto produktų ir jų sudedamųjų dalių, kuriuose yra genetiškai modifikuotų organizmų ar kurie iš jų susideda ar yra iš jų pagaminti, gamybos ir teikimo į rinką reikalavimus;

2) nustatyta tvarka atlieka genetiškai modifikuotų produktų saugos ekspertizę;

3) nustato veterinarinių gaminių, veterinarinės įrangos, veterinarinių vaistų, kurių sudėtyje yra genetiškai modifikuotų organizmų ar kurie yra iš jų pagaminti, priėmimo, registravimo ir naudojimo tvarką;

4) atlieka šio įstatymo bei kitų Lietuvos Respublikos teisės aktų jai priskirtas funkcijas.

8 straipsnis. Genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų valstybinė saugos kontrolė

Genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų valstybinę saugos kontrolę atlieka:

1) genetiškai modifikuotų organizmų išleidimo į aplinką – Valstybinė aplinkos apsaugos inspekcija;

2) genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų teikimo į rinką saugos kontrolę ir rinkos priežiūrą – pagal kompetenciją Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba arba Sveikatos apsaugos ministerija ar jos įgaliota institucija;

3) genetiškai modifikuotų sėklų – Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba;

4) genetiškai modifikuotų organizmų naudojimo laboratorijose – Sveikatos apsaugos ministerijos nustatytos institucijos;

5) žmonėms skirtų vaistų naudojimo kontrolę – Sveikatos apsaugos ministerija arba jos įgaliota institucija.

TREČIASIS SKIRSNIS

VEIKLOS, KURIOS METU YRA NAUDOJAMI GENETIŠKAI MODIFIKUOTI ORGANIZMAI IR GENETIŠKAI MODIFIKUOTI PRODUKTAI, REGULIAVIMAS

9 straipsnis. Leidimai veiklai, kurios metu yra naudojami genetiškai modifikuoti organizmai ir genetiškai modifikuoti produktai

1. Lietuvos Respublikoje fiziniai ir juridiniai asmenys, norintys verstis veikla, kurios metu yra naudojami genetiškai modifikuoti organizmai ir genetiškai modifikuoti produktai, turi gauti iš Aplinkos ministerijos leidimą. Šiam leidimui gauti jie pateikia Aplinkos ministerijai pranešimą apie pageidavimą verstis veikla, susijusia su genetiškai modifikuotais organizmais ir genetiškai modifikuotais produktais.

2. Aplinkos ministerija, prieš priimdama sprendimą dėl leidimo verstis veikla, kurios metu yra naudojami genetiškai modifikuoti organizmai ir (ar) genetiškai modifikuoti produktai, išdavimo, Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka apibendrina genetiškai modifikuotų organizmų ir (ar) genetiškai modifikuotų produktų rizikos įvertinimą bei saugos ekspertizę.

10 straipsnis. Naudotojo teisės ir pareigos

1. Naudotojas turi teisę naudoti tuos genetiškai modifikuotus organizmus ir genetiškai modifikuotus produktus, dėl kurių bet kurioje kitoje šalyje yra išduotas leidimas ir kurių galiojimas Lietuvos Respublikos teritorijoje įteisintas Užsienio reikalų ministerijos nustatyta tvarka, gavęs Aplinkos ministerijos išvadą dėl genetiškai modifikuotų organizmų ir produktų rizikos aplinkai ir žmonių sveikatai.

2. Naudotojas turi teisę gauti informaciją iš Aplinkos ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos ir Žemės ūkio ministerijos apie genetiškai modifikuotus organizmus ir (ar) genetiškai modifikuotus produktus bei jų naudojimą.

3. Naudotojas privalo laikytis visų leidime nurodytų reikalavimų.

4. Naudotojas privalo imtis visų įmanomų priemonių aplinkai bei žmonių sveikatai apsaugoti nuo galimo neigiamo genetiškai modifikuotų organizmų ir produktų poveikio.

5. Įvykus nelaimingam atsitikimui, naudotojas privalo nedelsdamas apie tai pranešti Aplinkos ministerijai ir imtis visų priemonių neigiamiems padariniams pašalinti.

6. Naudotojas privalo teikti informaciją ir duomenis apie jo naudojamus genetiškai modifikuotus organizmus ir genetiškai modifikuotus produktus Aplinkos ministerijai Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

7. Naudotojas Aplinkos ministerijos ir Sveikatos apsaugos ministerijos pagal kompetenciją nustatyta tvarka įvertina genetiškai modifikuotų organizmų riziką aplinkai bei žmonių sveikatai ir atlieka genetiškai modifikuotų produktų saugos ekspertizę.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

DUOMENYS APIE GENETIŠKAI MODIFIKUOTUS ORGANIZMUS IR GENETIŠKAI MODIFIKUOTUS PRODUKTUS

11 straipsnis. Genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų duomenų bazė

1. Aplinkos ministerija genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų naudojimo kontrolei užtikrinti kaupia ir tvarko genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų duomenų bazę.

**PENKTASIS SKIRSNIS
VISUOMENĖS INFORMAVIMAS IR DALYVAVIMAS PRIIMANT SPRENDIMUS**

12 straipsnis. Visuomenės informavimas ir dalyvavimas priimant sprendimus

Teisės aktų nustatyta tvarka visuomenė turi teisę dalyvauti priimant sprendimus dėl genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų naudojimo ir gauti apie tai informaciją.

**ŠEŠTASIS SKIRSNIS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS**

13 straipsnis. Atsakomybė už šio įstatymo pažeidimus

Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę šio įstatymo reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

14 straipsnis. Žalos atlyginimas

Fiziniai ir juridiniai asmenys, savo veikla, kurios metu yra naudojami genetiškai modifikuoti organizmai ir genetiškai modifikuoti produktai, padarę žalą aplinkai, žmonių sveikatai, kitų juridinių ir fizinių asmenų turtui bei interesams, privalo ją atlyginti ir, esant galimybei, atkurti aplinkos objekto būklę įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Jei žala padaroma aplinkai ar žmonių sveikatai, valstybės interesams pagal kompetenciją atstovauja Aplinkos ministerija ir Sveikatos apsaugos ministerija.

15 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2002 m. gruodžio 31 d.

16 straipsnis. Pasiūlymas Vyriausybei

Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos iki šio įstatymo įsigaliojimo parengia ir patvirtina jam įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

REPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS